

κόμη

Παρασκευή, 26 Οκτωβρίου 2012

10:35 πμ

Σημασία:

- τα μαλλιά

Ετυμολογία:

- Από το κόμη και το αρχ. ρ. και ιων. κομέω. Το κομέω σημαίνει φροντίζω, αποθηκεύω, περιποιούμαι απ όπου και τα νοσοκόμος, ιπποκόμος, **ανθοκόμος** και η **κομιδή** που απαντά στα σύνθετα συγκομιδή, αποκομιδή, ανακομιδή .
- Ο κομήτης είναι αυτός του έχει μακριά κόμη, ο μαλλιός, ο μαλλιαρός.

Εγκυκλοπαιδικά

- Οι αρχαίοι Έλληνες πρόσεχαν ιδιαίτερα την κόμη τους και αφήναν μακριά τα μαλλιά τους. Αν και με την ενηλικίωση τους αφιέρωναν την κόμη τους στον Απόλλωνα, μετά δεν την έκοβαν παρά μόνον για λόγους πένθους. Πβλ. Την θυσία της κόμης του Αχιλλέα στο νεκρό του φίλου του Πατρόκλου. Το κόλπο του Θηραμένη που περιγράφει ο Ξενοφών στα Ελληνικά του σελ. 58

*περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα
ἰμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρωῖ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ
τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἤκοιεν, ὡς δὴ συγγενεῖς
ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλίξενον ἔπεισαν ἐν τῇ βουλῇ*

Και την Τραγωδία Ορέστης του Ευριπίδη στ. 458 όπου ο Σπαρτιάτης Τυνδάρεω έρχεται με μαύρο πέπλο και πένθιμη κουρά για την θυγατέρα του.

Χορός

καὶ μὴν γέροντι δεῦρ' ἀμιλλᾶται ποδὶ
ὁ Σπαρτιάτης Τυνδάρεως, μελάμπεπλος
κουρᾷ τε θυγατρὸς πενθίμῳ κεκαρμένος.

- Οι Ρωμαῖοι άρχισαν να κόβουν τα μαλλιά από το 454 π.Χ., όταν Ticinius Maenas εισήγαγε κουρείς από τη Σικελία. Στη συνέχεια άρχισαν να κόβουν, να τα κανουν μπούκλες, και βαζουν άρωμα. Ο καθρεφτης στηνουαν ηδη μπροστα στην καρέκλα του κουρέα. [Αναθ. Thomas Dudley Fosbroke, "Encyclopaedia of Antiquities," Λονδίνο, 1825]
- Κοινή σε πολλούς λαούς ήταν η πεποίθηση πως η δύναμη του άνδρα εξαρτιόταν από την κόμη του. Πβλ. Το μύθο του Σαμφών
- Το κόψιμο της κόμης ονομάζονταν **κουρά** . Το ανελάμβαναν επαγγελματίες, οι **κουρείς** σε ιδιαίτερα εργαστήρια τα **κουρεία**.
- Υπήρχαν στην αρχαιότητα "**μάχαιραι κουρίδες**, αἷς κείρομεν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς ποιμένας" όπως αναφέρει ειρωνικά ο Κρατίνος.37. Αυτό δικαιολογεί τα μακριά μαλλιά που προτιμούσαν οι αρχαίοι. Ουδείς θα συμπαθούσε να τον κουρεύουν όπως και τα πρόβατα. Ακόμα και σήμερα η λέξη **κουρόγιδο** ή **κουρεμένο γίδι** ή **κορόιδο** έχει υποτιμητική σημασία.
- Φαινεται δε από τη φράση "τὸ μὲν [καρῆναι] ἐπὶ προβάτων τιθέασι καὶ ἐπὶ ἀτίμου κουρᾷ, το δε κείρασθαι δὲ ἐπὶ ἀνθρώπων" όπως αναφέρει ο Φρόνιχος, ότι η άτιμος κουρά δεν ειχε και ιδιαίτερη περοποίηση.
- Αναφέρεται επίσης "τῷ σε χρὴ δρεπάνοισι καὶ οὐ **ψαλίδεσσι** καρῆναι" σου χρειάζεται να σε κουρέψουν με δρεπάνια και όχι με ψαλίδια.
- Η **κουρά** εκτός από λόγους κομψότητας και υγιεινής γίνονταν και για λόγους **πένθους** (εν χρω, γουλί) και ένταξης σε κάποιο τάγμα ή οργανισμό. Πχ. Σε μοναστήρι (**μοναχική κουρά**, ΦΡ εκάρη μοναχός), σε ιπποτικό τάγμα, ή στο στρατό και το σχολείο.
- Τα παραγόμενα είναι πολλά όχι όμως και το κουράζω και **κουράζομαι** , όπως θέλει ο καθ. Μπαμπινιώτης βλ.171 Μπαμπινιώτη - Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας - Β' έκδοση 2005 .

Ομόηχα

Κώμη = μικρή πόλη ή μεγάλο χωριό.

Κόμμι (το) = κολλώδες υγρό με υψηλό ιξώδες (παχύρευστο)

Κώμοις (δοτ. Πληθ. του κώμος > κωμωδία) ηχεί όμοια με την γεν. της κόμης.

“χοροῖς ἢ κώμοις Ὑακίνθου”

Ευριπίδου- Ελένη 1469 .

Ξενόγλωσσα

Λατινικά capillus:

Πβλ. Carmina Burana - Fortune plango vulnera

Verum est, quod legitur,

fronte **capillata**,

sed plerumque sequitur

Occasio calvata.

Το επίθετο capillatus πέρασε και σε άλλες γλώσσες αν και για τα μαλλιά διαθέτουν λέξεις από άλλη ρίζα.

Ιταλικά capelli, chioma

chioma

Ρουμ, coama; Προβηγκ. Ισπαν. Και Πορτογαλλικά:coma:

Από το Λατινικό COMA < Ελλ. κόμη (η το υποκοριστικό COMULA), που σύγχρονοι ετυμολογοί το ερμηνεύουν από το COSMA από την ΙΕ ρίζα $\sqrt{\text{καζ}}$ που σημαίνει ξέω, κτενίζω και άλλοι από το Ελληνικό κομέω φροντίζω ή κοσμέω στολίζω (ο κόσμος, το κόσμημα, η διακόσμηση)

Αγγλικά hair

Από ΙΕ $\sqrt{\text{κερ}}$ αιχμη , ακανθα

Γαλλικά cheveux

Αλλά λene expertise capillaire

Εικόνες

Φράσεις

Παω για τα μαλλιά μου

πάω στο κομμωτήριο

Πλήρωσα τα μαλλιοκέφαλά μου. Ή τα μαλλιά της κεφαλής μου

Υπέρογκο ποσό σε επίπεδο αισχροκέρδειας.

Μαλλιοτραβηχθηκαμε ή ειχαμε μαλλιοτραβήγματα

Συναπλάκημεν χωρίς να τηρούμε τους κανόνες πάλης
Ανάλογο πιαστήκαμε μαλλί με μαλλί.

Γίναμε μαλλιά κουβάρια

Φάση περιεργής προέλευσης το μαλλιά μπορεί να μην σημαίνει κόμη αλλά το μάλωμα τον , την χειροδίκη, την συμπλοκή, τον καβγά και το κουβάρια ότι κυλιστήκαμε κάτω. Σχετ. Το Μαλέ - βράση .

Τραβηγμένο από τα μαλλιά

Υπερβολικό

Παροιμίες

Ο πνιγμένος* από τα μαλλιά του πιάνεται

Κυριολεκτικά αδύνατο! Και πρακτικά άσκοπο. Κάνεις δεν πιάνεται από τον εαυτό του!. Το ρήμα λέγεται με μεταβατική έννοια. Ο πνιγμένος* πρέπει να πιάνεται από αυτόν που επιχειρεί να τον σώσει, από τα μαλλιά: Για να μην μπορεί, κάνοντας βίαιες και απελπισμένες κινήσεις να βυθίσει μαζί του και τον επίδοξο σωτήρα του.

- Ο πνιγμένος εννοεί ο πνιγόμενος (αυτός που πνιγεται)... γιατί ο κυριολεκτικά πνιγμένος ... πιά, καλή ψυχή και ζωή σε σας.

Παραγωγή

Κομμωτής

Κομμωτήριο

Κομμωτική [ενν. τεχνη]

Αναμαλλαρέα βυζ. Λεξη = αναμαλλιασμένη

Ποίηση

Κ. Π. Καβάφη - Το 31 π.Χ. στην Αλεξάνδρεια

Απ' την μικρή του, στα περίχωρα πλησίον, **κώμη**,
και σκονισμένος από το ταξίδι ακόμη

έφθασεν ο πραγματευτής. Και «Λίβανον!» και «**Κόμμι!**»
«Άριστον Έλαιον!» «Άρωμα για την **κώμη!**»

στους δρόμους διαλαλεί. Αλλ' η μεγάλη οχλοβοή,
κ' η μουσικές, κ' η παρελάσεις πού αφίνουν ν' ακουσθεί.

Το πλήθος τον σκουντά, τον σέρνει, τον βροντά.
Κι όταν πια τέλεια σαστισμένος, «Τι είναι η τρέλλα αυτή;» ρωτά,

ένας του ρίχνει κι αυτουνού την γιγαντιαία ψευτιά
του παλατιού — που στην Ελλάδα ο Αντώνιος νικά.

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis